

Наталія Надірадзе: «Це моє служіння нашій країні, людям, воїнам...»

Наталія Надірадзе – українська акторка театру, кіно і дубляжу, режисерка і редакторка дубляжу, заслужена артистка України. Народилася в Одесі. Дочка Вахтанга Вронського та Валерії Мелашунас-Ферро. Закінчила Ленінградський державний інститут театру, музики та кіно (викладач Леонід Макар'єв). Працювала у Закарпатському драматичному театрі (м. Мукачево), київських – Театрі драми і комедії на лівому березі Дніпра, Театрі на Подолі, Театрі-студії «Арена ВК». З 1995 р. і донині – акторка Київського театру «Колесо». Ролі: Ціпа Львівна у виставі «Шантрапа» Панаса Саксаганського, Емма в однойменній постановці за п'єсою Ярослава Стельмаха, Солоха у «Вечорницях» Наталії Жилінської та Ірини Кліщевської, Жінка, Дівчина і Мураха у «Золотому драконі» Роланда Шіммельпфенніга, Жінка у «Ми, Майдан» Надії Симчич, Івда у «Блаженному острові, або Отак загинув Гуска» Миколи Куліша, Місіс Бойл у «Мишоловці» Агати Крісті, Роєцька в «Ультіма Туле» Андрія Бондаренка та ін. Знімається в кіно з 1967 року. Фільми: «Циган» Євгена Матвєєва (Галя, 1967), «Пробивна людина» Олега Фіалка (Ліза, 1979), «Про шалене кохання, Снайпера і Космонавта» Дмитра Томашпольського (Вона, 1992), «Заповіт Беретті» Юрія Некрасова (Племінниця Беретті, 1993), «Геть сором!» Олександра Муратова (Клавдія Петрівна, 1994), «Вічне колесо» Василя Домбровського (Жінка, 1996), «Звичайна справа» Валентина Васяновича (головний лікар, 2013) та ін. Продублювала як акторка 64 фільми, мультфільми та серіали, є режисером дублювання 36 кінопроектів.

Розмовляла *Вікторія Котенок*

Акторка театру і кіно Наталія Надірадзе.

– Пані Наталю, розкажіть, будь ласка, як склалася ваша творча доля в кіно?

– Ще школяркою знялася у фільмі «Циган» Євгена Матвєєва. Після інституту працювала кілька років у Мукачево в театрі. А коли переїхала до Києва, то мене одразу запросили зіграти дві головні ролі: у стрічці Олександра Муратова «Геть сором!» та Дмитра Томашпольського «Про шалене кохання, Снайпера і Космонавта». Дуже гарна робота була з Валерієм Легіним та Олександром Биструшкіним у драмі «Заповіт Беретті», яку знімав Юрій Некрасов на «Українфільмі». Шкода, що стрічку «змили», бо це був час «перебудови». Хоча кілька разів на телебаченні показали. Тоді з кіно у мене добре пішли справи.

А далі почалися 90-ті... і все рухнуло. Я ще не встигла собі завоювати «ім'я», щоб мене впізнавали і запрошували.

Хоча з фільмом Томашпольського ми отримали якусь навіть премію. Кіно майже не знімали, тож у мене зі зйомками була тривала перерва. Коли кіновиробництво почало налагоджуватися і почалися зйомки серіалів, я вже працювала на озвучуванні фільмів, тому часу бігати на кастинги не було.

– На якій студії ви працювали?

– Це була перша приватна студія дубляжу «Хлопавка», яку заснувала акторка Людмила Логійко. Вона мене взяла до себе помічником та адміністратором. Під її орудою я почала вчитися майстерності дублювання фільмів. У мене досить специфічний голос, не всі режисери довіряли мені ролі. Людмила довіряла, навіть великі ролі. Вона вміла писати для дублювання фантастичні тексти, поділилася зі мною різними тонкощами і нюансами дублювання.

Ми озвучували найпопулярніші тоді фільми та серіали. Я була щільно зайнята. Коли не стало Людмили, я почала ще займатися режисурою і редактурою дублювання, співпрацювати з компанією «Так Треба Продакшн». І коли мені дзвонили з пропозицією приїхати на кастинг, я не могла знайти вільний час.

Дублювання – це робота, яка дає мені наснагу. Коли ти працюєш над цікавим фільмом з хорошими акторами – це неймовірне задоволення. До того ж, це хороший зарібок. Тож мені довелося свого часу зробити вибір. Я розуміла, що своєю відсутністю через походи на кастинги я можу зірвати зміну і підвести команду. Так, мені дуже хотілося зніматися. Але здебільшого надходили пропозиції на зйомки в посередніх серіалах. Ризикувати улюбленою роботою через невідомо що не хотілося.

– Тобто ви пожертували кіно заради дублювання?

– Можна так сказати. Але це не означає, що я зовсім не знімалася. Були і фільми, і серіали, але ті, на які мене вже запрошували одразу зніматися. Бо для мене сидіти днями в черзі на кастингах – це мука і трата дорогоцінного часу. Тим більше, у нас усі кастинги безкоштовні.

– Пригадую, кілька років тому на фестивалі «AndriyivskyFest» вас викликав актор Вільнюського театру «Kitas kampas» підіграти йому в моновиставі «Дивовижні речі». Ваша імпровізація була настільки переконливою, що дехто з присутніх думав, що ви були підставною особою...

– Це для мене звучить як комплімент (усміхається)... На цю виставу я потрапила випадково: у мене скасувалася вечірня зміна, тож вирішила поїхати на фестиваль. Може, від того, що у мене в крові є щось грузинське, я завжди вміла щось «наліпити»... Пригадую, коли вчилася в інституті і, якщо не знала яковісь теми, могла такого понарозказувати (усміхається). І мені вірили! Оце в мені є такий талант – говорити... Тому, коли на сцені йде імпровізація, я аж підскакую, так хочу вийти на сцену. Обожаю імпровізувати! Наприклад, коли я готувалася до «Ліки» у театрі «Колесо», вводилася у виставу, мені хотілося не стільки зіграти роль, а скільки поговорити на тему, яка мене дуже хвилювала.

– На яку саме?

– Розказую. Це п'єса Армена Зурабова, яку поставив Леонід Титов. У виставі дві героїні: Ліку грала Валентина Бойко, а Ніну я. Моя героїня досить матеріально поміркована жінка. Вона закохалася у чоловіка, але побоялася з ним створювати сім'ю. Хоча він був з досить заможної родини, майбутнього і матеріального достатку з ним вона не бачила. Ніна любила його, але розірвала стосунки і вийшла заміж за іншого. А Ліка – повна протилежність: вона вийшла заміж за того, кого полюбила, не думаючи про матеріальні блага. Це і був той самий чоловік, якого моя Ніна «відшила».

Для мене у виставі є важливими філософські, сокровенні питання щодо принципів життя. Моя героїня була впевнена у тому, що любитиме все життя, але не вірила, що чоловік, якого вона покохала, зможе її так само довго кохати. Він був легкої натури, загравав з дівчатами. Ніна

вирішила, щоб не паскудити це чисте почуття, перервати стосунки. А далі просто виконати своє призначення на землі – вийти заміж і народити дитину. Тобто, якщо їй не дано прожити життя з високими почуттями, то краще прожити його у достатку і благополуччі. Утім, на її розчарування, чоловік продовжував любити її все життя. І, коли моя героїня про це дізнається, розуміє, що все її життя пішло шкереберть. Бог їй дав таку можливість – кохати і бути коханою, а вона від неї відмовилася. Воля, яку нам дає Господь, ми маємо її виконувати. Оця тема мене в цій виставі надихала на розмову з глядачем.

– Чи були ще вистави, які вас так сильно зачіпали внутрішньо?

– Шматок душі у мене забрала вистава «Емма» у «Колесі». Це п'єса Ярослава Стельмаха, написана за романом «Мадам Боварі» Гюстава Флобера. Постановка художнього керівника театру народної артистки України Ірини Кліщевської. Тут така цікава тема була для розмови... Емма хотіла постійної насолоди від життя, відчуття екстазу, що зрештою обернулося для неї спустошенням. Їй треба було шукати інший шлях до насолоди життям, більш духовний, думаю. Бо це безупинне бажання отримувати задоволення від життя діє як наркотик, викликає залежність і збільшення дозування. І, зрештою, призводить до порожнечі, розчарування і загибелі.

Над цією виставою ми досить довго працювали, багато розмірковували, розбирали текст. Тому репетиції вивертали мені душу назовні. Чула, що Флобер не хотів, щоб цей твір ставили у театрі. Тому, очевидно, під час постановки відбувалися містичні речі. Багатьом ставало погано, швидка приїжджала робити вітамінні уколи, напередодні прем'єри помер батько актора. В день прем'єри я забула свій костюм в машині, яка мене підвозила з дому. І ще багато таких несприятливих моментів. Мабуть, автор всіляко заважав прем'єрі. Але потім я дуже любила цю виставу. І ми за неї отримали «Київську пектораль».

– Близько 10 років ви працювали в Київському театрі драми і комедії на лівому березі Дніпра. На жаль, не збереглося інформації про ваші ролі у цьому театрі...

– Я грала у виставах «Закон вічності» Нодара Думбадзе, «Все в саду» Едварда Олбі, «Агент 007» Генріха Боровика (Джулічку), «Провінціалки» Ярослава Стельмаха (Світлану) тощо. Це був плідний з творчого боку час, але й жорсткий. На відміну від театру «Колесо», який вже тридцять років є моєю мистецькою родиною.

– А які ролі грали в Закарпатському театрі?

– Це була юність. Запрошували на героїнь. Зокрема, у виставі «Анжело, тиран Падуанський» Віктора Гюго я грала головну роль – Катаріну. Загалом, мене як молоду акторку часто режисери у виставах любили одягати у мініспідниці, прозорий одяг, і майже роздягати (усміхається). Грала я Соньку в «Енергійних людях» Василя Шукшина. А ще Машу в «Чайці» Чехова. Але грала я її погано. Тоді всім, звичайно, подобалася моя гра. Але сьогодні я розумію, що це було неправильно.

Справа у тому, що для кожного актора важлива своя інтонація. Це вже зараз я це розумію. Тоді за своїми внутріш-

німи відчуттями я була в амплу інженю¹, а зовні – героїня. І збоку наче казали, що це добре. Але мені було трохи некомфортно. Потім мене потягнуло до характерних ролей, і це добре. Я їх дуже люблю. Це був мій віковий перехід. Знаю, що є акторки, які після амплу героїні не можуть або просто не хочуть переходити на ролі іншого амплу і змушені йти з театру. У мене цей перехід відбувся легко і в задоволення. Мені подобається характерні ролі грати в театрі, і так само дублювати характерних героїнь в кіно.

– *Які характерні ролі грали чи граєте в «Колесі»?*

– У нас колись ішов «Золотий дракон». Плануємо його в наступному сезоні поновити. Це сучасна німецька драматургія. Автор – Роланд Шиммельпфенніг. Вистава була поставлена у стилі не «театру переживання», а «театру удавання». У ній кожна хвилину я розумію, що я роблю і для чого це роблю. Комусь це може здатися талановито, комусь – ні. Але це розуміння є дуже важливим для актора. Ця вистава мені дуже подобається, і мені здається, що вона і за режисурою (Ірина Кліщевська), і за художнім оформленням (Світлана Заїкіна), і за музикою (Володимир Дадикін), і за акторською грою – вдалася. У мене в ній три ролі: Жінки-кухарки на в'єтнамській кухні, Дівчини, у якій рання вагітність, і Мурахи, який є господарем крамниці.

– *Була на прем'єрі цієї вистави. Вона розповідає про життя емігрантів, а також про нинішнє знецінення людського життя...*

– Так. Це одна з моїх улюблених вистав. Хоча зараз я люблю всі ролі, які граю в «Колесі».

– *Розкажіть про останню вашу прем'єру «Ультіма Туле» за п'єсою Андрія Бондаренка.*

– Спершу це було публічне читання п'єси в рамках Марафону сучасної драми, яку організувала Спілка театральних діячів. Мимоволі в наше читання увійшли ігрові елементи. Тож через кілька тижнів ми вже зіграли прем'єру. Дія відбувається у потязі. У нас колись була вистава «Кавказька рулетка», в якій теж усе діялося в купе поїзда. Тож ми вирішили використати цю декорацію.

Це історія про Стефана Грабінського, якого українці вважають своїм письменником, а поляки своїм. Він є засновником літератури жахів у нас. За життя його не дуже визнавали. До того ж, він був туберкульозником. Родичі помирали на його очах, потім від нього пішла дружина. Йому було дуже важко. Свій біль, муки, фантазії та марення він виливав у твори.

Тому у п'єсі Бондаренка потяг примарний, містичний, який іде в нікуди – до умовної Ультіма Туле². Усі пасажири, ніби відчуваючи це, поступово виходять з нього. Залишається в купе лише одна жінка, яка насправді є фантазмагорією, тобто маренням головного героя. Я граю одну з пасажирок Роецьку, яка є манірною і мажорною міщанкою, яких терпіти не може Стефан Грабінський.

– *У фільмах вам теж діставалися цікаві ролі. Наприклад, у фільмі Валентина Васяновича «Звичайна справа».*

– Так, хороша була робота. Там я знімалася з Тарасом Денисенком. Він грав головного героя – Голика, лікаря психіатричної лікарні. Я була головним лікарем, яка звільнила його. Але не через його непрофесійність, а через те, що він був, як кажуть, «незручним» працівником у колективі. Останньою крапкою стало те, що він випадково застав мою героїню у кабінеті з санітаром. Кумедна така, гротескна роль вийшла. Хоч лікарка у мене дуже сувора була. Коли запрошували на неї, попереджали, що буде еротична сцена, де мене будуть бити (*усміхається*).

– *У квітні в кінотеатрі «Жовтень» показували ретроспективу фільмів Олександра Муратова. Серед інших фільмів стрічка «Геть сором!».*

– Спершу я проходила проби до його фільму «Золотий ланцюг». Я сподобалася режисеру, тож через деякий час він запросив на другі проби. Але я була студенткою першого курсу, і тоді мені було чхати на усілякі там зйомки (*усміхається*). Тому на другі проби я просто не прийшла.

Майже через 10 років він запросив на проби у фільм «Геть сором!». Це екранізація оповідання Миколи Хвильового «Сентиментальна історія». Коли я прочитала сценарій і побачила, що там буде еротична лесбійська сцена, то відмовилася. Але мої проби режисеру сподобалися, тож він сказав, що прибере цю сцену. Фільм розповідає про часи непу. Головну роль Б'янки грала Наталя Доля. У мене була роль Клавдії Петрівни, яка разом з нею працює на одній фірмі. Вона була розпусницею і лесбійкою, а все через несприйняття тої дійсності, в якій вона жила.

Коли приходив на зйомки Олександр Муратов, то він накручував і розкручував енергетично усіх. Усі чітко і натхненно працювали. Зйомки проходили легко і в задоволення. Більше того, він потім приходив до мене в театр на вистави. Дай Боже йому здоров'я.

– *В якому театрі ви тоді працювали?*

– Це був Театр-студія «Арена ВК». Після того, як я пішла з Театру драми і комедії, ми вирішили разом з моїм чоловіком – актором Олегом Примогеновим – заснувати свій театр. Випустили виставу «Вигнання біса» за п'єсою «Не боюсь Вірджинії Вульф» Едварда Олбі. Режисером і виконавцем ролі Джорджа був Олег, я грала Марту. Вона про складнощі у шлюбі пари середнього віку. Спершу ми її грали у Будинку актора, а потім у Театрі на Подолі.

Це одна з тих вистав, яка, як кажуть, «вивертала» мої нутрощі навиворіт. Вона гралася на такому фантастичному нерві... Олег – неймовірно талановитий актор і режисер. На Фестивалі театрів-студій Києва, який був передвісником «Київської пекторалі», я отримала премію за найкращу жіночу роль. Покійна театрознавиця Валентина Заболотна, яка була на нашій виставі, відстояла, щоб я отримала цю премію. На той час це була досить престижна відзнака. Коли мене кликали отримувати премію, я не пішла, бо у мене були казки (*сміється*). Директор нашого театру отримував премію за мене...

– *А далі вже була «Київська пектораль»...*

– Так, і наш театр «Колесо» її отримав не тільки за виставу «Емма», а й за «Ми, Майдан», в якій я теж граю. Вона по-

¹ Інженю - амплу в театрі й кіно, молода, щира, цнотлива, наївна дівчина.

² Ultima Thule – «дуже далеко», «край світу», «крайній рубіж».

Наталія Надірадзе у виставі «**Мишоловка**». Режисери Ірина Кліщевська, Марія Грунічева. Київський театр «Колесо».

ставлена за п'єсою Надії Симчич за свідченнями активістів у соцмережах, які описували події з листопада 2013-го до лютого 2014 року. Уривки з цієї постановки ми показували у Магдебурзі, куди нас запросили представити наш театр. Багато глядачів було у вишиванках, і вони просто плакали після нашого показу. Цю виставу ми також показували у нас в Українському домі, в Академії СБУ. Часто на цю виставу приходять ті, хто пережив Революцію Гідності, у кого є загиблі.

З технічного боку ця вистава найлегша, бо актори усю виставу сидять і читають свій текст. Але з емоційного – одна з найважчих. А особливо сьогодні – під час повномасштабної війни.

Наталія Надірадзе у фільмі «**Про шалене кохання, Снайпера і Космонавта**». Режисер Дмитро Томашпольський. 1992.

– Як вплинула на ваше особисте і творче життя війна?

– Ми з синами і онуками не виїжджали з Києва. Живемо на Виноградарі, і там дуже сильно бахкало на початку війни. Сини одразу почали волонтерити, потім до них приєднався внук. Було дуже страшно. Але у всьому треба шукати позитив: від страху я дуже схудла (успіхається). Аж на 8 кілограмів! Звісно, краще не таким чином, але у всьому є свій плюс. Одного дня у мене повибивало усі вікна в квартирі. І мене тоді сам Господь врятував. Це був Великий піст перед Великоднем, і я збиралася вранці піти на соборування. Вночі страшенно бахкало, я майже не спала, а треба було рано вставати до церкви. Я вагалася, йти чи не йти, і, зрештою, вирішила, що піду. Поки була у церкві, ударною хвилею всі шибки вибило всередину квартири, прямо на моє ліжко. Якби я не пішла на соборування, мене добряче б покалічило.

Наталія Надірадзе у виставі «**Ліка**». Режисер Леонід Титов. Київський театр «Колесо».

– Коли відновилася робота в театрі?

– Багато хто з колег виїхав, тому влаштувати покази вистав у метро для людей, які там жили, не вдалося. Але вже у травні ми почали відновлювати роботу в театрі. Експерсію написала Валя Бойко і водила людей приміщеннями театру. І люди поступово повернулися до нас. На вихідних ми показували вистави. Далі потроху відновилися записи у мене на студії...

Театр «Колесо» часто грав і грає нині благодійні вистави, збирає на допомогу ЗСУ. На зібрані кошти купили недавно дрон. Збирали на тепловізори, відправляли генератори... Знаєте, що я зрозуміла?.. Людям потрібна підтримка. Тому вони йдуть в театр. Пригадую, одна жінка з Бучі приїздила і казала: «Яке щастя, що я можу до вас приїхати і хоч на трохи відволіктися». Так, як сьогодні дивляться вистави «Колеса», нас ніколи не сприймали. І я вам скажу, що моя професія саме зараз набула сенсу. Я не працюю для того, щоб покрасуватися на сцені чи донести якісь сенси, хоча це теж добре, а щоб підтримати наших людей. Це моє служіння сьогодні нашій країні, людям, які до нас приходять, воїнам, які нас захищають і теж приходять на вистави. Це служіння як матеріальне, так і духовне. І воно є головним зараз.